

Bruselj, 2.5.2017
SWD(2017) 156 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

**Smernice o državni pomoči pri finančnih instrumentih skladov ESI
v programskem obdobju 2014–2020**

IZJAVA O OMEJITVI ODGOVORNOSTI

Ta delovni dokument so pripravile službe Komisije. Na podlagi veljavnega prava EU zagotavlja zaposlenim in organom, ki sodelujejo pri spremljanju, nadzoru ali izvajanju evropskih strukturnih in investicijskih skladov, tehnične smernice o razlagi in uporabi pravil EU na tem področju. Službe Komisije želijo s tem dokumentom podati pojasnila in razlage navedenih pravil, da bi pripomogle k izvajanju programov in spodbudile dobre prakse. Te smernice ne posegajo v razlago Sodišča in Splošnega sodišča ali odločitve Komisije.

Kazalo

1.	OZADJE	4
2.	DRŽAVNA POMOČ NA RAZLIČNIH RAVNEH FINANČNIH INSTRUMENTOV	4
3.	OBSTOJ DRŽAVNE POMOČI NA PODROČJU FINANČNIH INSTRUMENTOV	5
3.1.	„Državna sredstva“ in „pripisljivost“	6
3.1.1.	<i>Skladi ESI</i>	6
3.1.2.	<i>Druga sredstva EU in skladi ESI v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja Unije</i>	7
3.1.3.	<i>Prispevek skladov ESI k sredstvom EU v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja Unije</i>	8
3.1.4.	<i>Lastna sredstva skupine EIB</i>	8
3.1.5.	<i>Lastna sredstva skupine EIB, ki jih krije jamstvo Evropskega sklada za strateške naložbe</i>	9
3.1.6.	<i>Pregled potrebne presoje merila „državnih sredstev“ po vrstah sredstev</i>	10
3.2.	„Podjetja“, ki sodelujejo pri finančnih instrumentih	10
3.3.	Prednost.....	11
3.4.	Izkrivljanje konkurence in vpliv na trgovino med državami članicami / pomoč <i>de minimis</i>	13
4.	OPROSTITEV OBVEŠČANJA	15
5.	„STANDARDNI“ INSTRUMENTI	15
6.	PRIMERI, KO SE ZAHTEVA PRIGLASITEV DRŽAVNE POMOČI	16

1. OZADJE

Skladnost s pravili o državni pomoči je izjemnega pomena pri ohranjanju delujočega notranjega trga. Z uporabo pravil o državni pomoči se spodbuja ekonomska učinkovitost in preprečuje, da bi javna podpora povzročila neupravičeno izkrivljanje konkurence, ki bi škodilo Uniji kot celoti. Državna pomoč je bistveni element za ustvarjanje in ohranjanje enakih konkurenčnih pogojev za vsa podjetja. Zato morajo države članice ob dodelitvi pomoči prek finančnih instrumentov, ki se (so)financirajo iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov, zagotoviti skladnost s pravili o državni pomoči.

Na pomen pravil o državni pomoči za finančne instrumente opozarja več določb iz naslova IV uredbe o skupnih določbah¹, zlasti njenih členov 6, 37, 38, 42 in 44. Vprašanjem državne pomoči je treba posebno pozornost nameniti iz naslednjih razlogov:

- pravni okvir o državni pomoči se je v letih 2013 in 2014 močno spremenil in ponuja dodatne možnosti za zagotovitev združljivosti državne pomoči;
- državna pomoč lahko obstaja na različnih ravneh finančnih instrumentov, tudi na ravni upraviteljev skladov in sovlagateljev. Vse zainteresirane strani niso nujno seznanjene z morebitnim obstojem državne pomoči na različnih ravneh in s potrebo, da se zagotovi skladnost s pravili o državni pomoči na vseh teh ravneh;
- upravitelji skladov in vlagatelji (finančne institucije, poslovne banke) pogosto niso dobro seznanjeni s pravili o državni pomoči;
- uredba o skupnih določbah določa možnost uporabe finančnih instrumentov za vse tematske cilje. Na nekaterih področjih Komisija ponuja tako imenovane standardne finančne instrumente, katerih skladnost s pravili o državni pomoči je bila že preverjena.

Namen tega delovnega dokumenta služb Komisije je olajšati uporabo pravil o državni pomoči na področju finančnih instrumentov in opozoriti na različne možnosti, da se doseže skladnost s pravili o državni pomoči.

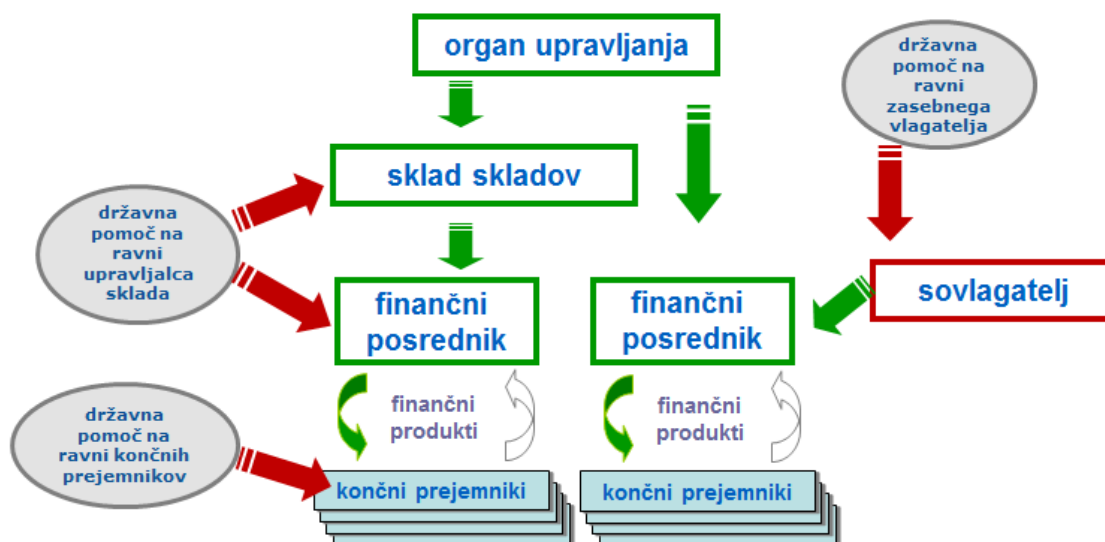
2. DRŽAVNA POMOČ NA RAZLIČNIH RAVNEH FINANČNIH INSTRUMENTOV

Finančni instrumenti so pogosto večplastnih struktur, saj naj bi ustvarili spodbude za gospodarske subjekte (**vlagatelje**), da bi ti zagotovili financiranje za **končne prejemnike**. To lahko pomeni državno pomoč vlagateljem in/ali končnim prejemnikom in mora biti v skladu s pravili o državni pomoči. Poleg tega lahko finančni instrumenti vključujejo enega ali več **organov, ki izvajajo finančni instrument** (npr. finančni posredniki) in ki so prav tako lahko prejemniki državne pomoči, zato tudi zanje veljajo pravila o državni pomoči.

Glede na zasnovo finančnega instrumenta lahko finančna podpora pomeni državno pomoč podjetjem na vseh treh navedenih ravneh, čeprav je namen organa države članice (med drugim organa upravljanja v okviru uredbe o skupnih določbah) zagotoviti koristi le končnim prejemnikom. Skladnost s pravili o državni pomoči je treba zagotoviti za vse ravni, vključene v izvajanje.

---

¹ Uredba (EU) št. 1303/2013 (UL L 347, 20.12.2013, str. 320).

Kar zadeva obstoj državne pomoči, Obvestilo Komisije o pojmu državne pomoči² določa podrobne smernice, ki so pomembne tudi za finančne instrumente. Vključuje tudi dodatne splošne razlage in primere.

3. OBSTOJ DRŽAVNE POMOČI NA PODROČJU FINANČNIH INSTRUMENTOV

Člen 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU) opredeljuje državno pomoč kot vsako pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršno koli vrsto pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, kolikor prizadene trgovino med državami članicami³.

Na podlagi člena 107(1) PDEU morajo biti za obstoj državne pomoči izpolnjene naslednje zahteve⁴:

- podpora se dodeli iz „državnih sredstev“ in jo je „mogoče pripisati“ državi,
- prejemnik je „podjetje“;
- podpora daje „prednost“ posameznemu podjetju;
- podpora „izkrivlja konkurenco“ in „prizadene trgovino med državami članicami“.

Merila za obstoj državne pomoči v skladu s členom 107(1) PDEU so kumulativna. To pomeni, da morajo biti izpolnjena vsa merila, da podpora pomeni državno pomoč. Če katero koli izmed meril ni izpolnjeno, javna podpora ne pomeni državne pomoči. Ta preskus je treba opraviti na vseh treh že omenjenih ravneh. Dodatne podrobnosti o

² Obvestilo Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) PDEU (UL C 262, 19.7. 2016, str. 1), glej zlasti točko 60.

³ Za Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) ter Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR) se uporabljajo posebna pravila o državni pomoči (glej člen 8(2) Uredbe (EU) št. 508/2014 (UL L 149, 25.5.2014, str. 1; v nadaljnjem besedilu: uredba o ESPR) in člen 81(2) Uredbe (EU) št. 1305/2013 (UL L 347, 20.12.2013, str. 487; v nadaljnjem besedilu: uredba o EKSRP).

⁴ Člen 107(1) PDEU vsebuje še dodatne zahteve, kot je „selektivnost“ ukrepa podpore. Vendar so preostala merila iz člena 107(1) PDEU običajno izpolnjena za finančne instrumente, ki se podpirajo z evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi, in zato niso zajeta v teh smernicah.

navedenih merilih za obstoj državne pomoči so pojasnjene v naslednjih oddelkih teh smernic.

3.1. „Državna sredstva“ in „pripisljivost“⁵

Pogoja, da se državna pomoč šteje za tako v smislu člena 107(1) PDEU, sta, da je podpora dodeljena neposredno ali posredno iz državnih sredstev in da jo je mogoče pripisati državi. Pri presoji ukrepa na podlagi člena 107(1) PDEU sta navedena pogoja pogosto obravnavana skupaj, saj se oba nanašata na javni izvor zadevne pomoči.

Nacionalna javna sredstva držav članic EU so državna sredstva v smislu člena 107(1) PDEU. Tudi sredstva iz proračuna Unije se štejejo za „državna sredstva“ (in jih je mogoče pripisati državi), če imajo nacionalni organi diskrecijsko pravico glede uporabe teh sredstev.

Nasprotno pa, kadar sredstva Unije upravlja neposredno ali posredno Unija (ali pa jih upravljajo mednarodne ustanove) brez diskrecijske pravice nacionalnih organov, ta sredstva ne štejejo za državna sredstva in jih ni mogoče pripisati državi.

3.1.1. Skladi ESI⁶

Velika večina sredstev iz skladov ESI za kohezijsko politiko se porabi v okviru deljenega upravljanja⁷. Pri deljenem upravljanju imajo države članice običajno⁸ diskrecijsko pravico pri uporabi sredstev in lahko odločijo, kdo dobi podporo. Zaradi te diskrecijske pravice se sredstva iz skladov ESI in nacionalno javno (so)financiranje štejejo za „državna sredstva“ in jih je mogoče pripisati državi v skladu s členom 107(1) PDEU. To velja tudi, kadar nacionalni organi prenesajo finančne instrumente na skupino EIB ali kateri koli drug subjekt za njihovo izvajanje na podlagi pogodbenih dogovorov.

Če se torej sredstva iz skladov ESI in nacionalno javno (so)financiranje porabijo v okviru deljenega upravljanja in imajo prispevajoče države članice diskrecijsko pravico glede uporabe navedenih sredstev, se ta štejejo za „državna sredstva“, ki jih je mogoče pripisati državi v smislu pravil o državni pomoči. To pomeni tudi, da pravila o državni pomoči veljajo za finančne instrumente, ki jih upravlja organ upravljanja ali je njihovo upravljanje v pristojnosti tega organa (člen 38(1)(b) uredbe o skupnih določbah).

Primer:

Organ upravljanja uporabi sredstva iz ESRR⁹ za ustanovitev sklada za spodbujanje ustanavljanja zagonskih malih in srednjih podjetij. Za sredstva iz ESRR velja deljeno upravljanje.

Sredstva iz ESRR v okviru deljenega upravljanja se štejejo za „državna sredstva“. Če so izpolnjeni vsi drugi elementi pojma pomoči iz člena 107(1) PDEU, mora biti operacija skladna s pravili o državni pomoči. Skladnost je treba preveriti na ravni upravljanja sklada, na ravni vlagateljev in na ravni končnih prejemnikov.

⁵ Za dodatne informacije glede državnega izvora glej oddelek 3 Obvestila Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) PDEU.

⁶ Evropski strukturni in investicijski skladi, glej člen 1(1) uredbe o skupnih določbah.

⁷ Člen 59 Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL L 298, 26.10.2012, str. 1; v nadaljnjem besedilu: finančna uredba).

⁸ Za odstopanja glej točko 3.1.3 v nadaljevanju.

⁹ Uredba (EU) št. 1301/2013 (UL L 347, 20.12.2013, str. 289).

V primeru finančnih instrumentov, ki se izvajajo v okviru Uredbe (EU) 1305/2013 (uredba o EKSRP), veljajo za **primarne kmetijske dejavnosti** posebna pravila v zvezi z državno pomočjo. Na podlagi člena 81(2) uredbe o EKSRP so primarne kmetijske dejavnosti (proizvodi iz Priloge I) izvzete iz pravil o državni pomoči v skladu s členom 42 PDEU. Po drugi strani morajo biti dejavnosti, ki niso navedene v omenjeni prilogi in jih podpirajo finančni instrumenti, ki so financirani iz EKSRP, skladne s splošnimi pravili o državni pomoči.

Pri kmetijskih dejavnostih, ki jih podpirajo finančni instrumenti, ki niso financirani iz EKSRP, se, razen če ni drugje določeno drugače, uporabljajo pravila o državni pomoči.

V primeru **ribištva in ribogojstva** izključitev nekaterih z ribolovom povezanih finančnih sredstev Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR) iz uporabe pravil o državni pomoči izhaja iz člena 42 PDEU in člena 8 uredbe o ESPR. Po členu 8 uredbe o ESPR se izplačila, ki jih države članice izvršijo kot del sofinanciranih sredstev v okviru ESPR v skladu z uredbo o ESPR (tj. Uredbo (EU) št. 508/2014), načeloma ne štejejo za državno pomoč.

3.1.2. Druga sredstva EU in skladi ESI v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja Unije¹⁰

Sredstva Unije, ki jih izvršuje kateri koli pooblaščen subjekt – vključno s Skupino EIB (EIB in EIF) – na podlagi pooblastila Evropske komisije (ali druge institucije EU ali drugega subjekta EU) v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja, pri čemer o uporabi takih sredstev ne odločajo nacionalni organi, se ne štejejo za državna sredstva. Ni jih mogoče pripisati državi in zato ne pomenijo državne pomoči.

Pri tem je treba opozoriti, da finančna uredba (Uredba (EU, Euratom) št. 966/2012) določa, da morajo biti finančni instrumenti Unije skladni z naslednjim: „ne izkrivljajo konkurence [...] in so dosledni glede pravil o državni pomoči“¹¹. Komisija je oblikovala pravni okvir za finančne instrumente Unije, vključno s sporazumi s pooblaščenimi subjekti, da bi zagotovila skladnost z zakonodajo o državni pomoči. Različni finančni instrumenti morajo biti zasnovani tako, da so usklajeni s pravili o državni pomoči.

Primer:

EIB na zahtevo Komisije ustanovi sklad s sredstvi iz programa Obzorje 2020¹². Sredstva iz programa Obzorje 2020 so sredstva Unije in EIB bo ta sklad upravljal v okviru t. i. posrednega upravljanja.

Sredstva iz programa Obzorje 2020 niso „državna sredstva“, zato se sklad, ki se financira izključno iz navedenih sredstev, ne šteje za državno pomoč. Vendar finančna uredba (in uvodna izjava 42 uredbe o programu Obzorje 2020) določa, da je treba zagotoviti usklajenost s pravili o državni pomoči. Pravila, ki jih je Komisija določila za ustanovitev in izvajanje sklada, morajo biti zato usklajena s pravili o državni pomoči.

¹⁰ V členu 4(7) uredbe o skupnih določbah so omenjena sredstva Unije, ki se ne izvršujejo v okviru deljenega upravljanja z državami članicami.

¹¹ Člen 140(2)(c) finančne uredbe.

¹² Program Obzorje 2020 temelji na Uredbi (EU) št. 1291/2013 (UL L 347, 20.12.2013, str. 104; v nadaljnjem besedilu: uredba o programu Obzorje 2020).

Komisija je za program Obzorje 2020 zasnovala uredbo in izvedbena pravila, zlasti sporazum o prenosu pooblastil in sezname z osnovnimi pogoji financiranja, s katerimi bi se dosegla usklajenost s pravili o državni pomoči. Preveri se tudi skladnost predlogov za ustanovitev sklada za program Obzorje 2020 s pravili programa Obzorje 2020.

Če se sklad, ustanovljen s sredstvi iz programa Obzorje 2020, financira tudi iz drugih javnih sredstev (kot so nacionalno javno financiranje ali sredstva iz skladov ESI), se ta del financiranja lahko šteje za „državna sredstva“, ki jih je mogoče pripisati državi, samo če imajo prispevajoče države članice diskrecijsko pravico glede uporabe zadevnih sredstev. Kadar so izpolnjeni tudi vsi drugi pogoji za obstoj državne pomoči v skladu s členom 107(1) PDEU, so za navedene dele financiranja potrebna dodatna preverjanja v zvezi z državno pomočjo.

3.1.3. *Prispevek skladov ESI k sredstvom EU v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja Unije*

V skladu s členom 38(1)(a) uredbe o skupnih določbah lahko države članice zagotovijo programske prispevke iz naslova skladov ESI za finančne instrumente, vzpostavljene na ravni Unije (ki jih neposredno ali posredno upravlja Unija). Takšni prispevki ne pomenijo državnih sredstev, njihova posledična uporaba pa ni pripisljiva državi, če prispevajoča država članica v ničemer ne pogojuje uporabe teh sredstev iz skladov ESI, razen pogoja, da se prispevki iz skladov ESI vložijo na ozemlju prispevajoče države članice, kakor je navedeno v operativnem programu oz. programih. Ta pogoj ne pomeni, da so sredstva pripisljiva državi članici, saj se sredstva iz skladov ESI dodeljujejo državam članicam v skladu s predpisi Unije, v katerih je že bilo določeno, na katerem ozemlju države članice bi bilo treba ta sredstva vložiti¹³.

Če so za prispevke iz skladov ESI izpolnjeni zgoraj navedeni pogoji, prispevki niso državna pomoč v smislu člena 107(1) PDEU. Posledično ni treba, da so ti prispevki skladni s pravili o državni pomoči. Ker morajo biti finančni instrumenti, vzpostavljeni na ravni EU, usklajeni s pravili o državni pomoči, kot je pojasnjeno v točki 3.1.2 zgoraj, to dejansko pomeni, da Komisija pri zasnovi instrumenta zagotovi, da so sredstva Unije in tudi sredstva iz skladov ESI, ki so jim dodana, usklajena s pravili o državni pomoči.

3.1.4. *Lastna sredstva skupine EIB*

Naložbe skupine EIB (EIB/EIF) z lastnimi sredstvi na lastno tveganje se v skladu s pravili o državni pomoči štejejo za sredstva zasebne narave in ne pomenijo državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU. To tudi pomeni, da se lastna sredstva EIB/Evropskega investicijskega sklada, vložena v celoti na lastno tveganje EIB/Evropskega investicijskega sklada, ne upoštevajo pri izračunu praga *de minimis*, pri pragovih za priglasitev ali pri izračunu intenzivnosti pomoči.

Če pa države članice zagotovijo jamstva ali katero drugo podporo skupini EIB, skupina EIB ne vplaga v celoti na lastno tveganje. V navedenih okoliščinah se naložbe skupine EIB torej ne morejo šteti za zasebne naložbe za namen politike o državni pomoči. Ker

¹³ Člen 70 uredbe o skupnih določbah nalaga državam članicam obveznost podpore za operacije v danem programskem območju. Porazdelitev sredstev, ki jih da na voljo država članica, se določi z metodologijo iz Priloge VII k uredbi o skupnih določbah in je opredeljena v Izvedbenem sklepu Komisije 2014/190/EU.

poleg tega takšno jamstvo vključuje državna sredstva in ga je mogoče pripisati državi, mora biti skladno s pravili o državni pomoči.

Primer:

Scenarij a): EIB ustanavlja sklad z lastnimi sredstvi brez vsake podpore (na primer jamstev) držav članic ali sredstev Unije. Sredstva EIB se štejejo za zasebna sredstva. Zato se pravila o državni pomoči ne uporabljajo.

Scenarij b): EIB prejme nacionalno javno podporo in/ali podporo iz skladov ESI, na primer jamstvo za kritje (dela) tveganja EIB pri na novo odobrenih posojilih. V takem primeru se naložba EIB za namene nadzora glede državne pomoči ne šteje za zasebno. Če so izpolnjeni tudi drugi pogoji v zvezi z državno pomočjo, mora biti javno jamstvo skladno s pravili o državni pomoči (financira se iz državnih sredstev in ga je mogoče pripisati državi).

3.1.5. Lastna sredstva skupine EIB, ki jih krije jamstvo Evropskega sklada za strateške naložbe¹⁴

Podpora EFSI se ne šteje za „državna sredstva“ in zato ni državna pomoč. Poleg tega so sredstva EFSI zunaj področja uporabe finančne uredbe. Zato se zahteva v zvezi z doslednostjo glede pravil o državni pomoči iz člena 140(2)(c) finančne uredbe ne uporablja. Za uporabo lastnih sredstev skupine EIB, ki jih krije jamstvo EFSI, torej ni potrebno preverjati obstoja državne pomoči.

Projekti ali naložbene platforme, ki jih podpira EFSI, se lahko kombinirajo s finančno podporo (sofinanciranjem) iz skladov ESI ali z nacionalnimi javnimi sredstvi. V teh primerih se za navedeno dodatno financiranje uporabljajo pravila o državni pomoči, kot je pojasnjeno v točki 3.1.1 zgoraj.

Obstajajo tudi ločena navodila za kombinacijo skladov ESI in EFSI, vključno s smernicami o državni pomoči¹⁵.

Primer:

EIB ustanovi sklad z lastnimi sredstvi, ki so zavarovana z jamstvom EFSI.

Ustanovitev sklada in izvajanje ne vključujeta „državnih sredstev“ in torej nista predmet nadzora glede državne pomoči.

Če pa sklad prejme dodatna sredstva iz skladov ESI ali nacionalna javna sredstva, se podpora za navedeni del šteje za „državna sredstva“. Zato bi morala biti skladna s pravili o državni pomoči, če so izpolnjeni tudi drugi pogoji pojma pomoči.

Opozoriti je treba, da se sredstva skupine EIB, zavarovana z jamstvom EFSI, ne vlagajo na lastno tveganje.

¹⁴ Uredba (EU) 2015/1017 o Evropskem skladu za strateške naložbe (UL L 169, 1.7.2015, str. 1; v nadaljnjem besedilu: uredba o EFSI).

¹⁵ <https://www.fi-compass.eu/publication/ec-regulatory-guidance/new-guidelines-combining-european-structural-and-investment-funds>.

Zato v tem primeru naložbe skupine EIB ni mogoče šteti za zasebno naložbo v smislu „lastnega prispevka“ skupine EIB, ki nima nobene javne podpore ali nobenega prispevka zasebnega vlagatelja, kot se to zahteva po pravilih o državni pomoči.

3.1.6. Pregled potrebne presoje merila „državnih sredstev“ po vrstah sredstev

Vrste sredstev				
sredstva skladov ESI (v okviru deljenega upravljanja)	nacionalna javna sredstva	neposredno/posredno upravljana sredstva Unije (npr. Obzorje 2020, Program za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja ¹⁶ ali skladi ESI v neposrednem in posrednem upravljanju ali brezpogojno prenesena sredstva skladov ESI, glej točko 3.1.3)	lastna sredstva skupine EIB (brez kritja tveganja ali druge podpore s sredstvi Unije ali nacionalnimi javnimi sredstvi)	lastna sredstva skupine EIB, ki jih krije jamstvo EFSI
državna sredstva: da potrebna je skladnost s pravili o državni pomoči ¹⁷	državna sredstva: da potrebna je skladnost s pravili o državni pomoči	državna sredstva: ne skladnost s pravili o državni pomoči zagotovi Komisija na ravni instrumenta	državna sredstva: ne ni zahtev glede državne pomoči	državna sredstva: ne ni zahtev glede državne pomoči. (glej tudi točko 3.1.5)
Če so združene različne vrste sredstev, je treba uporabo pravil o državni pomoči preveriti ločeno za vsak del.				

¹⁶ Uredba (EU) št. 1287/2013 (UL L 347, 20.12.2013, str. 33).

¹⁷ Za EKSRP in ESPR se uporabljajo posebna pravila o državni pomoči.

3.2. „Podjetja“, ki sodelujejo pri finančnih instrumentih¹⁸

V členu 107(1) PDEU je za pojem pomoči določeno, da se podpora odobri „podjetju“. Sodišče „podjetja“ dosledno opredeljuje kot subjekte, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na njihov pravni status in način financiranja¹⁹. „Gospodarska dejavnost“ je vsaka dejavnost, v okviru katere se na trgu ponujajo blago in storitve²⁰.

Zgornja opredelitev „podjetja“ pomeni, da:

- status subjekta ni odločilen (na primer subjekt, ki je del javne uprave, je lahko podjetje),
- ni pomembno, ali je bil subjekt ustanovljen za ustvarjanje dobička (tudi nepridobitna organizacija lahko na trgu ponuja blago in storitve),
- je razvrstitev subjekta med podjetja vedno odvisna od posamezne dejavnosti (podjetje lahko opravlja gospodarske in negospodarske dejavnosti).

Obstoj državne pomoči je treba preveriti za vse akterje, ki sodelujejo pri finančnih instrumentih. Zato bi bilo treba za vse akterje preveriti, ali jih je mogoče opredeliti kot „podjetja“, razen če je mogoče izključiti obstoj državne pomoči na podlagi drugih zahtev iz člena 107(1) PDEU.

Upravitelji sklada in vlagatelji, vključeni v finančni instrument, se običajno štejejo za „podjetja“, saj opravljajo gospodarsko dejavnost²¹. Za končne prejemnike je lahko situacija drugačna, zlasti kadar so prejemniki posamezniki, ki ne opravljajo gospodarske dejavnosti ali pa so vključeni v dejavnosti, ki niso gospodarske narave.

3.3. Prednost²²

Ena od kumulativnih zahtev za obstoj državne pomoči je tudi, da ukrep podeli prednost. Prednost v smislu člena 107(1) PDEU je vsaka gospodarska korist, ki je podjetje ne bi pridobilo pod običajnimi tržnimi pogoji, tj. brez posredovanja države²³. Zato je prednost (in s tem državno pomoč) mogoče izključiti, če so gospodarske transakcije, ki jih izvajajo javni organi, v skladu z običajnimi tržnimi pogoji.

Pri uporabi preskusa udeleženca v tržnem gospodarstvu za finančne instrumente so še zlasti pomembni v nadaljevanju opisani elementi.

¹⁸ Za dodatne informacije glede pojma podjetja glej oddelek 2 Obvestila Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) PDEU.

¹⁹ Sodba v združenih zadevah C-180/98 do C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, točka 74.

²⁰ Sodba v zadevi 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, točka 7.

²¹ Če upravljavec sklada ni sovlagatelj, temveč sklad samo upravlja, se lahko šteje za „posrednika za prenos finančnih sredstev“ in zato ni vključen v pojem „podjetja“ iz člena 107(1) PDEU (glej Sklep v zadevi SA.37824: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/254119/254119_1608806_109_2.pdf); glej tudi Sklep v zadevi SA.36904, točka 71(b): http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/256075/256075_1711610_153_2.pdf .

²² Za dodatne informacije glede pojma prednost glej oddelek 4 Obvestila Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) PDEU.

²³ Sodba v zadevi C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, točka 60.

- a) **Za (so)vlagatelje** ni nobene prednosti (in torej niti državne pomoči), če je naložba izvedena enakovredno med javnimi in zasebnimi vlagatelji ali če je javna naložba v skladu s tržnimi pogoji, ki se določijo na podlagi primerjalne analize ali drugih metod vrednotenja.

Naložba se šteje za enakovredno (*pari passu*), če²⁴:

- jo pod enakimi pogoji izvedejo javni in zasebni vlagatelji (javni in zasebni vlagatelji prevzemajo enaka tveganja in so upravičeni do enakih donosov ter so v primeru večplastne strukture financiranja v enako podrejenem položaju v istem razredu tveganja), in
- obe kategoriji udeležencev ukrepata sočasno (javni in zasebni vlagatelj izvedeta naložbo prek iste naložbene transakcije), in
- je posredovanje zasebnega vlagatelja resnično gospodarsko pomembno (v skladu s Smernicami o državni pomoči za spodbujanje naložb tveganega financiranja²⁵ najmanj 30 %).

Na podlagi točke 35 Smernic o državni pomoči za spodbujanje naložb tveganega financiranja ni potrebno dodatno preverjanje morebitne pomoči na ravni končnega prejemnika, če so naložbeni pogoji (na ravni vlagateljev in finančnega posrednika) skladni s preskusom udeleženca v tržnem gospodarstvu.

Kadar finančni instrumenti omogočajo zasebnim sovlagateljem, da izvajajo finančne naložbe v družbe ali skupine družb pod pogoji, ugodnejšimi od pogojev za javne vlagatelje, ki vlagajo v iste družbe, lahko to pomeni prednost za navedene zasebne vlagatelje. Taka prednost je lahko v obliki prednostnih donosov (ugodne spodbude) ali manjše izpostavljenosti izgubam, kadar je uspešnost zadevne transakcije slabša od pričakovanj v primerjavi z javnimi vlagatelji (zaščita pred izgubami). Treba je zagotoviti združljivost tovrstne pomoči za vlagatelje.

V nekaterih primerih (npr. jamstva ali ob odsotnosti zasebnih vlagateljev) tržnih pogojev ni mogoče neposredno določiti s preskusom enakovrednosti. Vendar to ne pomeni nujno, da javna transakcija ni v skladu s tržnimi pogoji. V takih primerih je skladnost s tržnimi pogoji mogoče oceniti na podlagi primerjalne analize ali drugih metod vrednotenja (npr. za določitev neto sedanje vrednosti naložbe na ravni, ki bi bila sprejemljiva za zasebnega vlagatelja v tržnem gospodarstvu). Če se ugotovi, da je transakcija v skladu s tržnimi pogoji, ne gre za državno pomoč²⁶.

- b) **Organi, ki izvajajo finančne instrumente / upravljavci skladov / finančni posredniki / skladi skladov** so prav tako lahko prejemniki državne pomoči, če plačilo za storitve ali povračila za izvajanje finančnega instrumenta presega tržne cene.

---

²⁴ Za dodatne informacije glede enakovrednih transakcij glej oddelek 4.2.3.1(i) Obvestila Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) PDEU.

²⁵ Smernice o državni pomoči za spodbujanje naložb tveganega financiranja (UL C 19, 22.1.2014, str. 4).

²⁶ Za dodatne informacije o uporabi preskusa udeleženca v tržnem gospodarstvu glej oddelka 4.2.3.2 in 4.2.3.4 Obvestila Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) PDEU.

Za organe, ki izvajajo finančne instrumente, ali upravljavce skladov je skladnost s tržnimi cenami mogoče ugotoviti na več načinov. Če je na primer upravljavec sklada izbran na podlagi konkurenčnega, preglednega, nediskriminatornega in brezpogojnega izbirnega postopka, se lahko šteje, da je njegovo plačilo skladno s tržnimi cenami. Ta zahteva velja za vse finančne instrumente, za katere se uporabljajo pravila o državni pomoči.²⁷

Če ni odprtega, preglednega, nediskriminatornega in brezpogojnega izbirnega postopka, se lahko skladnost plačil/povračil s tržnimi pogoji dokaže kako drugače. Pri plačilih/povračilih, ki so v skladu z določili uredbe o skupnih določbah, standardni instrumenti iz oddelka 5 zagotavljajo, da je plačilo skladno s tržnimi pogoji. Za plačila/povračila, ki niso skladna z določili uredbe o skupnih določbah ali so zunaj področja uporabe standardnih instrumentov, bi bilo treba skladnost s tržnimi pogoji oceniti za vsak primer posebej.

- c) **Raven končnih prejemnikov:** splošni namen finančnega instrumenta je zagotoviti podporo končnim prejemnikom. Zato je narava finančnega instrumenta takšna, da končni prejemniki lahko dobijo prednost, ki je v običajnih tržnih razmerah ne bi dobili.

Vendar se posojilo ali jamstvo, ki izpolnjuje pogoje, določene v sporočilu o referenčnih obrestnih merah²⁸ ali oddelku 3 obvestila o poroštvih²⁹, šteje kot skladno s tržnimi pogoji in zato ne pomeni državne pomoči v korist končnih prejemnikov. Tudi za druge vrste podpore je mogoče dokazati, da so skladne s tržnimi pogoji. Ker se finančni instrumenti kohezijske politike odzivajo na nedelovanje trga, se lahko dejansko povzroči prednost na ravni končnih prejemnikov.

3.4. Izkrivljanje konkurence in vpliv na trgovino med državami članicami / pomoč *de minimis*

Državna pomoč obstaja le, če izkrivlja konkurenco in vpliva na trgovino med državami članicami.

Poleg tega se za podporo, ki je skladna z veljavno uredbo *de minimis*, šteje, da ne izpolnjuje vseh meril iz člena 107(1) PDEU. Takšna pomoč zato ni predmet priglasitve državne pomoči. Za obdobje financiranja 2014–2020 je relevantna predvsem Uredba Komisije (EU) št. 1407/2013³⁰, ki določa prag *de minimis* v višini 200 000 EUR na enotno podjetje v triletnem obdobju. Poleg praga morajo biti izpolnjene tudi vse druge zahteve iz veljavne uredbe *de minimis*.

²⁷ Za dodatne informacije glej oddelek 4.2.3.1(ii) Obvestila Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) PDEU.

²⁸ Sporočilo Komisije o spremembi metode določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj (UL C 14, 19.1.2008, str. 6–9).

²⁹ Obvestilo Komisije o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe ES za državno pomoč v obliki poroštva (UL C 155, 20.6.2008, str. 10), kakor je bilo spremenjeno s Popravkom Obvestila Komisije o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe ES za državno pomoč v obliki poroštva (UL C 244, 25.9.2008, str. 32).

³⁰ Uredba Komisije (EU) št. 1407/2013 (UL L 352, 24.12.2013, str. 1; v nadaljnjem besedilu: uredba *de minimis*).

Kot je že bilo omenjeno, so **primarne kmetijske dejavnosti** v okviru EKSRP izvzete iz pravil o državni pomoči, vendar pa morajo biti dejavnosti, ki ne spadajo v Prilogo in jih podpirajo finančni instrumenti, financirani iz EKSRP, skladne s splošnimi pravili o državni pomoči. Podobno se pri kmetijskih dejavnostih, ki jih podpirajo finančni instrumenti, ki se ne financirajo iz EKSRP, uporabljajo pravila o državni pomoči, tj. upoštevati je treba zgornjo mejo pomoči *de minimis* v kmetijstvu (15 000 EUR na enotno podjetje v triletnem obdobju), in druge določbe iz Uredbe Komisije (EU) št. 717/2014³¹.

Za ribiške proizvode in proizvode iz ribogojstva iz Priloge I k PDEU se izplačila, ki jih izvedejo države članice v okviru sofinanciranih sredstev iz ESPR v skladu s pravili za ESPR, načeloma ne štejejo za državno pomoč (glej člen 8(2) uredbe o ESPR). Za projekte ali programe, ki niso povezani z ribištvom (tj. področja integrirane pomorske politike), se uporablja režim državne pomoči.

Za državno pomoč, ki ne presega opredeljene zgornje meje v nekem časovnem obdobju, se načeloma šteje, da ne izpolnjuje vseh meril iz člena 107(1) PDEU. To je tako imenovana pomoč *de minimis*. Uredba Komisije (EU) št. 717/2014 (ki nadomešča Uredbo Komisije (ES) št. 875/2007) se uporablja za pomoč, dodeljeno podjetjem v sektorju ribištva in ribogojstva, razen v primerih iz člena 1 navedene uredbe, ter določa zgornjo mejo v višini 30 000 EUR na upravičenca v katerem koli triletnem obdobju (uredba *de minimis* za sektor ribištva). Poleg tega mora vsaka država članica pri dodelitvi pomoči podjetjem, ki so dejavna v sektorju ribištva in ribogojstva, upoštevati najvišji kumulativni znesek, določen v prilogi k uredbi *de minimis* za sektor ribištva (tako imenovano nacionalno omejitev). Poleg drugih določb iz uredbe *de minimis* za sektor ribištva je treba poskrbeti, da pomoč *de minimis*, dodeljena vsem podjetjem v sektorju ribištva in ribogojstva v triletnem obdobju, ne preseže 2,5 % letnih prihodkov iz ulova, predelave in dejavnosti ribogojstva v posamezni državi članici.

Uredba *de minimis* se lahko uporablja za vsakega od akterjev, ki sodelujejo pri finančnih instrumentih, vendar morajo biti izpolnjene vse zahteve iz navedene uredbe.

Posebno pozornost je treba nameniti spodnjim točkam.

V skladu s pravili o skladih ESI organi, ki izvajajo finančne instrumente, za izvajanje ne bi smeli prejemati državne pomoči, vključno s pomočjo *de minimis*, saj to ne bi bilo v skladu s cilji skladov ESI za finančne instrumente, ki naj bi usmerjali sredstva h končnim prejemnikom³². Zato je treba opozoriti, da tudi če bi se lahko dosegla skladnost s pravili o državni pomoči za organe, ki izvajajo finančne instrumente, podpora tem organom iz skladov ESI običajno ni v skladu s pravili o skladih ESI.

Pri končnih prejemnikih je treba posebno pozornost nameniti temu, ali končni prejemnik pripada skupini družb. Prag *de minimis* se uporablja za „enotno podjetje“. Zato se lahko pomoč odobri samo v okviru triletnega skupnega praga v višini 200 000 EUR za vse družbe skupine, ki se štejejo za enotno podjetje.

Poleg tega morajo biti države članice zlasti pozorne na dejstvo, da pomoč v obliki naložb lastniškega kapitala, navideznega lastniškega kapitala in kapitalskih injekcij ne more

³¹ Uredba Komisije (EU) št. 717/2014 z dne 27. junija 2014 (UL L 190, 28.6.2014, str. 45–54).

³² To ne posega v dejstvo, da lahko organ izvajanja prejme podporo iz skladov ESI za druge namene, na primer za pomoč za usposabljanje delavcev.

imeti koristi od uredbe *de minimis*, razen če kapital ali skupni znesek injekcije javnega kapitala ne presega zgornje meje pomoči *de minimis* ali če so izpolnjeni tako imenovani pogoji varnega pristana iz uredbe *de minimis*.

4. OPROSTITEV OBVEŠČANJA

Člen 108(3) PDEU določa, da mora zadevna država članica na splošno prigrasiti državno pomoč, kadar ta obstaja. Vendar so se z razširitvijo področja uporabe uredbe o splošnih skupinskih izjemah³³ (v nadaljnjem besedilu: uredba o splošnih skupinskih izjemah iz leta 2014) precej povečale možnosti za izognitev postopku prigrasitve državne pomoči.

Za finančne instrumente kohezijske politike so zlasti pomembne naslednje določbe uredbe o splošnih skupinskih izjemah iz leta 2014:

- člen 16 (regionalna pomoč za razvoj mestnih območij),
- člen 21 (pomoč za financiranje tveganja),
- člen 22 (pomoč za novoustanovljena podjetja),
- člen 39 (pomoč za naložbe v projekte energetske učinkovitosti v stavbah),
- člen 52 (pomoč za širokopasovno infrastrukturo).

Poleg petih zgoraj navedenih določb imajo lahko upravičenci do pomoči na različnih ravneh finančnih instrumentov korist tudi od drugih določb uredbe o splošnih skupinskih izjemah iz leta 2014. Zlasti določba o zagotavljanju regionalne pomoči za naložbe iz člena 14 uredbe o splošnih skupinskih izjemah iz leta 2014 se lahko uporablja za finančne instrumente v regijah, ki prejemajo pomoč.

Službe Komisije so zagotovile dodatna navodila v zvezi z razlago uredbe o splošnih skupinskih izjemah iz leta 2014 v „Praktičnem vodniku“/dokumentu z vprašanji in odgovori³⁴.

Poleg tega obstajajo predpisi o skupinskih izjemah za posamezne sektorje, kot je Uredba Komisije (EU) št. 702/2014 z dne 25. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju za združljive z notranjim trgom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (t. i. uredba ABER).

Podobno obstaja posebna uredba tudi za sektor ribištva in ribogojstva, in sicer je to Uredba Komisije (EU) št. 1388/2014, ki je nova uredba o skupinskih izjemah za ta sektor (t. i. uredba FIBER). Sprejeta je bila 16. decembra 2014 in je začela veljati 1. januarja 2015.

5. „STANDARDNI“ INSTRUMENTI

Komisija je pripravila standardne pogoje za nekatere vrste finančnih instrumentov. Standardni pogoji zagotavljajo skladnost s pravili o državni pomoči in tako olajšajo zagotavljanje finančne podpore Unije končnim prejemnikom. Države članice se prostovoljno odločijo za uporabo standardnih instrumentov.

Komisija je do danes sprejela pet različnih „standardnih instrumentov“³⁵:

³³ Uredba Komisije (EU) št. 651/2014 (UL L 187, 26.6.2014).

³⁴ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/block.html.

- **Posojilo s porazdelitvijo tveganja** za podporo MSP

Standardni instrument „posojilo s porazdelitvijo tveganja“ je zasnovan kot instrument brez državne pomoči, tj. plačilo finančnemu posredniku je skladno s tržnimi pogoji, finančna ugodnost pa se v celoti prenese s finančnega posrednika na končne prejemnike. Za financiranje končnih prejemnikov se uporablja veljavna uredba *de minimis*.

- **Omejeno portfeljsko jamstvo**

Omejeno portfeljsko jamstvo zagotavlja kritje tveganja za nova donosna posojila za MSP in je zasnovano kot instrument brez državne pomoči, tj. v skladu s tržnimi pogoji na ravni finančnih posrednikov, ki upravljajo jamstveni sklad, in finančnih institucij, ki oblikujejo portfelje novih posojil. Za pomoč končnim prejemnikom se uporablja veljavna uredba *de minimis*.

- **Posojilo za obnovo za energetska učinkovitost in energijo iz obnovljivih virov v stanovanjskih stavbah**

Zasnovano je kot instrument brez državne pomoči, tj. plačilo finančnemu posredniku je skladno s tržnimi pogoji, finančna ugodnost pa se v celoti prenese s finančnega posrednika na končne prejemnike. Za financiranje končnih prejemnikov se uporablja veljavna uredba *de minimis*.

- **Sklad za razvoj mestnih območij**

Sklad za razvoj mestnih območij je v obliki posojilnega sklada za projekte mestnega razvoja na območjih, ki prejemajo pomoč, in je zasnovan kot instrument, ki je izvzet iz priglasitve državne pomoči na podlagi člena 16 uredbe o splošnih skupinskih izjemah iz leta 2014.

- **Lastniški instrument za sovlaganje**

Instrument za sovlaganje je v obliki sklada lastniškega kapitala za MSP. Zasnovan je kot instrument, ki je izvzet iz priglasitve državne pomoči na podlagi člena 21 uredbe o splošnih skupinskih izjemah iz leta 2014.

Dodatne informacije glede standardnih instrumentov so na voljo na naslednji povezavi:

<https://www.fi-compass.eu/publication/event-material/presentation-financial-instruments-under-esif-standard-terms-and>.

6. PRIMERI, KO SE ZAHTEVA PRIGLASITEV DRŽAVNE POMOČI

Če finančni instrument vključuje odobritev državne pomoči, ki ne izpolnjuje pogojev za izvzetje iz obveznosti priglasitve, mora zadevna država članica priglasiti državno pomoč. Pomoč ne sme biti odobrena, dokler Evropska komisija ne sprejme odločitve o odobritvi državne pomoči.

Nacionalni organi, ki želijo nasvet glede priglasiťve državne pomoči, se lahko obrnejo na nacionalno kontaktno točko za državno pomoč. Poleg tega Generalni direktorat Komisije za konkurencu (GD za konkurencu) ponuja navodila za države članice glede priprave priglasiťev državne pomoči. Več informacij je na voljo na spletišču GD za konkurencu³⁶.

---

³⁶

http://ec.europa.eu/competition/index_en.html.